

AUREL BUDA

SINAPSE TARDIVE

**Editura Gens latina
Alba Iulia 2011**

Mircea-Valer Staciu mă întreba adesea: „De ce nu scrii, domnule - ai stofă de scriitor...”. Vroia să fie, nici mai mult nici mai puțin decât un fel de Romain Roland al meu... „Pe de-asupra tu ai foarte multe de spus; de ce le ții în tine” ?

Renunțasem de mult la vanitatea de a fi scriitor. Îmi spuseseam că devreme ce nu m-am născut cu talentul și profunzimea lui EMINESCU, forța modelatoare a lui GOGA, spiritul critic al lui CIORAN sau ȚUȚEA de ce aș semna cu un nume care nu spune nimic, nu șochează și deci nu va rămâne în conștiința cititorilor.

Cochetasem cu mânuirea cuvântului încă de prin anii '50. Atunci scrisesem un reportaj despre școala severineană în care mi se turnau în urechi doar minciuni, otrăvuri și informații precis direcționate, articol publicat în ziarul local cu nume-minciună. Primisem pentru el 21 lei, sumă importantă pentru oricine, iar pentru mine și mai mult. Nu-mi amintesc cât a durat bucuria din ziua primei mele „colaborări”, știu însă că în decembrie 1969, când am ajuns în presă, în presa de atunci, desigur..., ca redactor de politică externă și am publicat prima mea NOTĂ n-

am simțit nimic deosebit. Nu puteam sa-i înțeleg pe colegii aflați în culmea fericirii doar pentru că publicaseră un foileton sau un material cu totul stupid purtând titlul de „viață de partid”. Văzându-i foarte importanți, aproape deja nemuritori, le-am spus într-o zi: „Fraților, nu vă umflați precum fasolea că ziarul trăiește o zi și moare !” E clar, doza exagerată de discernământ ce a curs în mine era singura cauză a unui asemenea efect – conștientizarea împinsă până la limita verosimilului. Și mai este ceva: reținusem de la scriitorul austriac Karl Kraus o întrebare – „de ce scrie un om ? – la care a răspuns tot el: pentru că n-are destulă minte să se abțină...”

Așadar, eram hotărât să rămân un... bun cititor și atât. Până în 1990 când s-a produs o întâmplare culturală care l-a adus în viața mea pe „dar”... Eram atunci în octombrie 1990 director al Filarmonicii „George Dima” din Brașov iar la Festivalul Internațional al Muzicii de Cameră, ediția a XXI-a, am cunoscut patru tineri muzicieni alcătuind Cvartetul „Gaudeamus” din Timișoara care m-au impresionat atât de mult că am luat pe loc hotărârea de a-i aduce la Brașov. Ei vroiau desigur, nu doar pentru urbea de sub

Tâmpa cât mai ales că eu le promisesem ceea ce pe Bega ei nu aveau: locuințe personale. Transferul s-a produs abia anul următor, un reputat muzicolog, director în Ministerul Culturii și la origine timișorean, încercând să mă lămurească să nu-i iau din capitala Banatului.

În legătură cu acest cvartet s-a iscat pentru prima oară în mintea mea, dorința de a scrie o carte: o carte despre talent, sensibilitate și dăruire.

Mircea-Valer Stanciu (MVS): Dar cum de ai ajuns la Filarmonică și încă... director ?

În februarie '90 m-au vizitat la birou șase bărbați care s-au prezentat drept sindicatul Filarmonicii „George Dima”. Unul care îmi era cunoscut de prin '62 când locuiam în același internat, mi-a spus: „Domnule... noi vă vrem directorul nostru !”. I-am privit mirat, rând pe rând, neștiind ce să cred și am spus: „Regret, eu sunt filolog, nu muzician”. „Știm, dar vă place muzica, v-am văzut la multe concerte cu familia și în plus, sunteți cel care ați apreciat mereu arta profesionistă, fără a-i opune pe diletanți...”

El se referea la amatori. Eu însumi mă ocupam încă de amatori la acea dată dar niciodată nu am pus semnul egalității între aceștia și profesioniști, așa cum procedau unii colegi de-ai mei.

„Dar, domnilor, nu ați văzut ce scrie pe clădirea în care ați intrat ?”

„Ba da, mi-a răspuns Traian Bota, dar știm că n-ați făcut prostii...”

Pe imobilul cu pricina încă scria Comitetul Județean pentru Cultură și Educație Socialistă...

Le-am spus că cererea lor m-a surprins și că îi rog să-mi acorde un timp, pentru a-mi evalua calitățile de șef la o asemenea instituție profesionistă. Condusesem mai multe colective dar erau gazetari de-ai mei, ori activiști culturali; muzicieni n-am avut în subordine niciodată.

Chiar a doua zi după această discuție-surpriză, au început presiunile pentru acceptarea direcțiunii respective. Filarmoniștii se grăbeau, temându-se de numirea unuia pe care nu l-ar fi dorit, ori nu i-ar fi înțeles. Știți bine cât de ciudați sunt artiștii, dumneavoastră înșivă fiind artist.

Încercau să mă convingă, foarte mulți prieteni pe a căror bună credință contam.

Printre aceștia erau profesorul de pian Radu Odeșteanu, figură singulară și ca pedagog dar mai ales ca om, flautistul Eugen Rujoiu, clarinetistul și cabaretistul Paul Prună, scriitorul George Crăciun care pe atunci (suntem în februarie 1990), diriguia cultura brașoveană. Deși acesta din urmă, cu delicatețea-i cunoscută, mă avertizase: ”Pentru ei este o soluție bună cu tine, dar pentru tine nu prea, că-i o instituție grea și cu bani puțini...”

MVS: Să cred că de aici pornirea către emigrare ?

După urcarea lui Iliescu în scaunul lui Nicolae Ceaușescu și după odioasa crimă, am înțeles că la noi nu va fi bine încă mult timp. O stare de deznădejde pusese stăpânire pe mine, ca atunci când te afli într-o fundătură și nu mai întrevezi nicio posibilitate de scăpare. Am început să meditez profund la salvarea fiicelor mele. Căutam soluții, fabricam scenarii dar toate se izbeau de spectrul unui posibil eșec, ceea ce sporea și mai mult starea de anxietate dar și ambiția de oltean din Munții Mehedinți.

Prin toată structura lor, de la genele moștenite până la educația primită în familie, Carmen și Silvia refuzau categoric minciuna, amândouă știind ceea ce în *munții mei* constituie prima lecție de educație: cine minte, și fură.

Văzusem trei continente iar din Europa puține erau țările pe care nu le văzusem până în 1992 dar nu mă încercase nici un gând privind emigrarea. În mai '92 am ajuns însă în Elveția cu oratoriul „Elias” de Mendelssohn-Bartholdy.

Atât de tare m-a impresionat ordinea din această țară și corectitudinea oamenilor că mi-am zis: iată o țară pentru viitorul fiicelor mele și pentru liniștea mea.

MVS: *Bine, bine dar cum puteai rămâne tu acolo și mai ales cu familia ?*

Cu tenacitate dar și cu mult noroc... Iar norocul ajută numai mințile pregătite...

M.V.S. Blaise Pascal...

Exact. Am vrut să-ți verific lecturile din anii de liceu la Sibiu.

M.V.S.: Și Elena nu a rămas supărată pe tine ?